

Tárgytematika

Intenzív szakmai gyakorlat

NGB_SM015_1

Tárgyfelelős neve: Peisser-Puli Edit

Félév: 2012/13/2

Beszámolási forma: Folyamatos számonkérés

Tárgy heti óraszám: 24/5/0

Tárgy féléves óraszám: 0/0/0

OKTATÁS CÉLJA

Intenzív szakmai gyakorlat – Gyakorlat feldolgozó szeminárium (NGB_SM015_1)

2012/13. tanév, tavaszi félév

Szociális munka (BA) szak, nappali tagozat

Óraszám: 45/félév, kéthetente 6 tanóra

Kredit: az egész gyakorlatért 30

Meghirdetés: tavaszi félév

Előtanulmányi kötelezettség: -

Számonkérés típusa: folyamatos

Tantárgyfelelős: Azizi Judit

Oktatásban közreműködők és konzultációk:

Peisser-Puli Edit pedit@sze.hu

Lőrincz Norbert lrincz.norbert@gmail.com

Oktatási cél és szerep

Az Intenzív szakmai gyakorlat komplex, a szociális munka minden munkaformájára: esetmunka, családokkal végzett rendszerszemléletű munka, csoportos és közösségi munka kiterjedő egyéni, önálló gyakornoki tevékenység. Tartalma a terepintézmény megismerése, a beilleszkedés, ezt követően az intézmény legszélesebb szakmai tevékenységében való aktív közreműködéssel párhuzamosan legalább két/három eset vitele. Az esetvitel szolgáltatást igénybe vevői körre és intézményfüggő feladat-variációkra reflexíven történik: szakmai és képzési szempontból adekvát esetek kiválasztása, a szükségletek és a problémák pontos definiálása, felhasználó-, szükséglet-, probléma-, cél-, és beavatkozásrendszerek megfogalmazása, a szükségletek és a szolgáltatások összekapcsolása, a nehézségek, korlátok feltárása, megoldási alternatívák, lehetőségek meghatározása, valamennyi szociális munka beavatkozási módszer és készség fejlesztése. A gyakorlat és szemináriumi feldolgozásának célja is a szakmai etika iránti elkötelezettség, a szakmai identitás erősítése a gyakornoki tevékenység monitorozásával, folyamatos elemzésével és értékelésével. A gyakorlattal kapcsolatos részletes ismereteket a Vezérfonal c. dokumentum írja le, amelyet minden gyakornok kézhez kap, és amelynek

ismerete alapfeltétele a sikeres teljesítésnek.

A gyakorlat keretein belül a Gyakorlat feldolgozó szeminárium feladata a gyakornoki tevékenység és eseteinek monitorozása, prezentálása, komplex elemzése, facilitálása. A rendszerezett ismeretekre és korábbi gyakorlati tapasztalatokra épített feldolgozás és elemzés tartalma: a problémák és a szolgáltatásokat igénybe vevők szükségletei átlátása, a problémahelyzet értelmezése, a szükséglet kielégítési és problémakezelési lehetőségek összhangja, alternatív és kreatív megoldások széleskörű beavatkozási módszerekkel, eszközökkel, a lehetőségek és korlátok reális, megoldásközpontú értelmezése, a szociális munka értékszemléletének érvényesítése, az Etikai kódex szellemében történő tevékenység és nehézségei, stb.

A csoportos reflektív tanulási folyamat lehetőséget ad a gyakorlatról való közös és kritikus gondolkodásra, hogy megfogalmazhatóvá váljanak a gyakornoki tevékenységgel kapcsolatos kérdések és dilemmák, és hogy ugyanakkor a szemináriumi csoporttársak is megerősítéseket, segítséget kérjenek, kapjanak egymástól. A gyakornoki munkát ismertető személy a bemutatás és elemzés kapcsán, a résztvevők külső szempontjainak figyelembevételével jobban rálát 'saját munkájára', annak folyamatára, rendszerbe szerveződik és tudatosan a szociális munka egésze, beavatkozási módszerei, stratégiái. Mindezzel fejlődnek az elemző készségek és kompetenciák, az elmélet és a gyakorlat magasabb rendű szintéziséhez lehet jutni.

TANTÁRGY TARTALMA

A szeminárium programja

Febr. 15.	<p>A szeminárium programja, viszonya a gyakorlatokkal és a csoportos szupervízióval, értelmezési kérdések.</p> <p>Intézmény bejárás, megismerés, beilleszkedés: első tapasztalatok, az elkészített rövid írásos intézménybemutatók prezentációja (Isd. szempontsor, max. 10 perc/gyakornok).</p> <p>A Gyakornoki terv összeállításának kérdései: egyéni szakmafejlesztési célok a Vezérfonal alapján.</p> <p>Esetválasztás szempontjai, lehetőségei és nehézségei – tudatos választás.</p>
Márc. 1.	<p>Gyakornoki kérdések, csoportválaszok: a gyakornoki tevékenységekkel és az esetvezetéssel kapcsolatos bizonytalanságok oldása, megerősítések (szükség szerint).</p> <p>Esetválasztás kérdései, a két/három eset kiválasztásának csoport-reflexiója.</p> <p>A gyakornoki tevékenység és a kiválasztott esetek bemutatása és elemzése (Isd. szempontsor): 3 esetmunka bemutatása és elemzése a csoporttagok, a tereptanár(ok) és a szeminárium vezetőinek együttműködésében.</p>

Márc. 29.	<p>Gyakornoki kérdések, csoportválaszok: a gyakornoki tevékenységekkel és az esetvezetéssel kapcsolatos bizonytalanságok oldása, megerősítések (szükség szerint).</p> <p>Az esettanulmány vázlata: megadott szempontsor és esetfüggő bő vázlat prezentálása és csoportreflexiója, felépítés (logikai ív) és tartalom vonatkozásában (Isd. szempontsor, max. 10 perc/gyakornok).</p> <p>A gyakornoki tevékenység és a kiválasztott esetek bemutatása és elemzése (Isd. szempontsor): 3 esetmunka bemutatása és elemzése a csoporttagok, a tereptanár(ok) és a szeminárium vezetőinek együttműködésében.</p>
Ápr. 12.	<p>Gyakornoki kérdések, csoportválaszok: a gyakornoki tevékenységekkel és az esetvezetéssel kapcsolatos bizonytalanságok oldása, megerősítések (szükség szerint).</p> <p>A gyakornoki tevékenység és a kiválasztott esetek bemutatása és elemzése (Isd. szempontsor): 3 esetmunka bemutatása és elemzése a csoporttagok, a tereptanár(ok) és a szeminárium vezetőinek együttműködésében.</p>
Ápr. 26.	<p>Gyakornoki kérdések, csoportválaszok: a gyakornoki tevékenységekkel és az esetvezetéssel kapcsolatos bizonytalanságok oldása, megerősítések (szükség szerint).</p> <p>Az esettanulmány-készítés rövid reflexiói (max. 5 perc/gyakornok).</p> <p>A gyakornoki tevékenység és a kiválasztott esetek bemutatása és elemzése (Isd. szempontsor): 3 esetmunka bemutatása és elemzése a csoporttagok, a tereptanár(ok) és a szeminárium vezetőinek együttműködésében.</p>
Máj. 10.	<p>Gyakornoki kérdések, csoportválaszok: a gyakornoki tevékenységekkel és az esetvezetéssel kapcsolatos bizonytalanságok oldása, megerősítések (szükség szerint).</p> <p>A gyakornoki tevékenység és a kiválasztott esetek bemutatása és elemzése (Isd. szempontsor): 2 esetmunka bemutatása és elemzése a csoporttagok, a tereptanár(ok) és a szeminárium vezetőinek együttműködésében.</p> <p>Az esettanulmány leadása.</p> <p>A félévi munka komplex értékelése: gyakornoki tevékenységek és gyakornoki célok megvalósulása, összhangja, esztitel és tapasztalatai, esettanulmány készítése, csoportélmények, szakmai identitás-fejlődés egzakt megfogalmazása.</p>

A gyakorlati tevékenység és az esetvitel bemutatására a gyakoronokok előzetes megbeszélés alapján jelentkeznek, a bemutatáshoz a tematikában szempontokat találnak (Isd. melléklet), amelynek használata ajánlott, de nem kizárólagos követelmény. A szemináriumon a gyakoronokok a csoporttagok, a tereptanárok és a szemináriumvezetők segítségével reflektálnak az ismertetésre és az elemzés során felmerülő problémákra, kérdésekre és dilemmákra. Minden tereptanár meghívást kap 1-1 szemináriumon való részvételre, hogy a gyakorlatból kialakítható elméleteket, és az elmélet által reflektálható gyakorlat egységét támogassa, szakmai tapasztalataival segítse a gyakoronokok és a csoport munkáját. A folyamat végén a gyakoronok visszajelzést ad a csoportnak a közös gondolkodás eredményéről: a csoporttól kapott és az esetvitel, szakmai tevékenység, szakmai identitás alakítása további folyamatában hasznosítható új szempontokról.

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE

Követelmények

Szemináriumokon:

- A szemináriumon való részvétel kötelező. A félév során a szemináriumról való távolmaradás csak indokolt esetben és maximum 1 alkalommal fogadható el.
- A szemináriumokon való konstruktív, alkotó közreműködés, együttműködés, hozzászólás, kérdések és visszajelzések megfogalmazása, nyitottság a csoportfolyamatban.

A gyakoronokok saját munkájuk ismertetésre, rövid (2-4. oldal terjedelmű), elektronikus formában írt anyaggal készülnek a megadott és részletesen megbeszélte szempontoknak megfelelően. Bármely adekvát kreatív, az írásos esetismertetést kiegészítő megoldás, vizuális megjelenítés (rajz, ábra, fotó, stb.) használata ajánlott, a prezentálók számára a sokszorosítás a tanszéken lehetséges. Ennek célja, hogy a gyakoronok szakszerűen vázolja fel saját tevékenységét, és szakmai szempontú kérdéseket, dilemmákat fogalmazzon meg, világosan meg kell fogalmazni, hogy milyen jellegű segítséget vár csoporttársaitól a gyakoronok. Pl:

- § Milyen szakmai benyomásokat, tapasztalatokat gyűjtöttem a gyakorlat kezdetén és később? Hogyan változtak ezek?
- § Milyen módon lett „enyém” az adott gyakorlati tevékenység, eset? Mi ennek a jelentősége?
- § Mik a munkavégzés problémái, azok fókuszai?
- § Mik a szolgáltatást igénybe vevők szükségletei, problémái?
- § Mely szakirodalmakat tudom felhasználni munkám során? Miket miben?
- § Milyen cselekvési/beavatkozási tervet állítottam fel? Ti milyen stratégiákban gondolkodnátok?
- § Melyek a saját beavatkozásaim? A beavatkozás formái, eszközei, módszerei, dilemmái
- § Hogyan tudok a tereptanárral, a kollégákkal és az intézményvezetővel együtt dolgozni? Hogyan próbálok úrrá lenni a nehézségeken?
- § Hogyan válhat szakszerűvé tevékenységem?
- § Milyen módszerek és modellek alkalmazása célravezető? Miért? stb.

Félév végén:

- A félév utolsó szemináriumára (május 10.) kell elkészíteni és beadni a szeminárium vezetőnek a gyakoronok által vezetett egyik esettanulmányról szóló *részletes esettanulmányát*. Az értékelés szempontjai:
 - § Mennyiben vette figyelembe az esettanulmány készítés ajánlott szempontjait? (Részletesen ld. alább a mellékletben!)
 - § Mennyiben tükrözi az esettanulmány a konkrét eset valódi és fontos szempontjait?
 - § Mennyiben fejez ki eredetiséget, reflektív és kritikai szemléletet?

§ Mennyiben érvényesül a szakmai tudatosság, a szükségletek-problémák és a beavatkozások összefüggéseinek bemutatása?

§ Mennyiben kalkulált a szemináriumi munkával, elemzéseivel és visszajelzéseivel?

§ Mennyiben működött együtt tereptanárával, kollégáival?

§ Milyen a tanulmány áttekinthetősége, szerkesztettsége, stílusa, külső megjelenése?

§ Miképpen használta fel a vonatkozó szakirodalmakat?

Áttekintésül az esettanulmány elkészítésének és értékelésének szempontjai

Az eset sommás, 5-10 mondatos (egy bekezdésnyi) bemutatása, kreatív-szakmai címe:		
A szükségletek	a szolgáltatást igénybe vevők szerint:	
	a gyakornok szerint:	
	közös megfogalmazása:	
A (felkínált) problémák	a szolgáltatást igénybe vevők szerint	
	a gyakornok szerint	
	közös megfogalmazása:	
probléma-fókuszok:		
Milyen adatok összegyűjtése		
<ul style="list-style-type: none"> • történt meg • szükséges még? 		
a problémákról, szükségletekről:		
a kliensekről; belső erőforrásokról:		
a közvetlen környezetükről:		
a segítő támaszokról, külső forrásokról:		
A beavatkozás közösen definiált céljai:		
Megoldási alternatívák felkínálása	1.) előnyei	
	1.) hátrányai	
	2.) előnyei	
	2.) hátrányai	
	3.) előnyei	

	3.) hátrányai	
Konkrét beavatkozások – ki (felhasználó, gyakornok) mit cselekszik?	1.) 2.) 3.)	
Reflexiók a konkrét beavatkozásokhoz: miért azt és miért azzal az eszközzel, módszerrel:	1.) 2.) 3.)	
Az elért eredmények bemutatása és fenntarthatósága:		
Az esetmunka egészének kiértékelése (folyamat, eszközök, módszerek, értékek, eredmények), tanulságok, szakmai tapasztalatok és reflexiójuk:		
Egyéb megjegyzések, dilemmák		

A szeminárium az esettanulmány ötfokozatú osztályzásával zárul. Ez az osztályzat az Intenzív szakmai gyakorlat végső osztályzatának egyik komponense, amelyhez a tereptanár által megajánlott érdemjegy kapcsolódik, a kettő egyszerű számtani átlaga adja a végeredményt.

KÖTELEZŐ IRODALOM

Szakirodalom

- Bányai E. (2007): Intenzív családmegtartó szolgáltatások (tanszéki honlapon, oktatási segédanyagok, Budainál)
- Bárdos K: Alapvető eszközök a szociális munkában és Bányai-Szabó-Tánczos (1998, 2002): Az esetmunka folyamata. In: Kézikönyv a szociális munkások számára szerk: Kozma J. Budapest, Szociális Szakmai Szövetség
- Bugarszky Zs. (2004): A szociális szolgáltatások újjászületése Magyarországon Esély 4. 100-110.
- Budai I. (2011): Tanulási segédlet az Esetmunka c. stúdiumhoz www.sze.eszi.hu
- Budai I. (szerk.) (2011): Terepgyakorlatok könyve (tanszék honlapjáról a TÁMOP 544 C projekt honlapjára, kiadványok között)
- Budai I.-Nárai M. (szerk.)(2011): Közösségi munka – társadalmi bevonás – integráció. Szöveggyűjtemény (tanszék honlapjáról a TÁMOP 544 C projekt honlapjára, kiadványok között)
- Galkovic D.(2007): A tehetetlenség lehetséges okai a gyermekjóléti szolgáltatás területén Esély 3. 84-97.
- Göncz K. (1992): Az emberi kapcsolatok technikusai. Esély 2. 111-114.
- Katz, K. (2009): A szociális munka kultúrája Esély 6.
- Kelemen G. (2006): Reflektív gondolkodás a szociális munkában Esély 1. 89-92.
- Kostyál L, Á. (2009): Mélyszegénységben élők kapcsolata egyes szociális alapszolgáltatásokkal Kapocs 41. 42-51.
- Kozma J. (2001): Szociális diagnózis Esély 3. 61-94.
- Kozma J. (2003): A szegénység pszichológiai vonatkozása Esély 2. 15-30.
- Kozma J. (2007): A szociális munka professzionalizációja a jóléti államokban I. Kapocs 2-19.
- Kozma J.(2007): A szociális szolgáltatások modernizációjának kérdései a szociális munka szempontjából Kapocs különszám, 4-19.
- Krémer B. (2008): A szociális szolgáltatások modernizációja – közpolitikai trendek, elvek, irányok Kapocs 39. 18-29.

- Parton, N. – O’Byrne, P. (2006): Mi a konstruktív szociális munka? Esély 1. szám, 44-66.
- Pataki É.(2002): Reflexiók a terepen folyó szociális esetmunkához az esetmegbeszélések tapasztalatai alapján. Esély 5. 45-56.
- Pataki É. (2009): Kontroll és segítő funkció a szociális munkában (ld. tanszéki honlap, oktatási segédanyagok, Budainál)
- Pataki É. (2011): Szociális munka csoportokkal. Szociotéka (<http://szoctanszek.unideb.hu>)
- Révész M. (2007): A gyermekvédelmi alapellátás intézmény története Magyarországon Kapocs 33. 36-51, és 32. 34-51.
- Szabó L. (2003): A szociális esetmunka gyakorlata. Budapest, Wesley Könyvek
- Toseland, R.W., Rivas, R. (1977): A csoport megtervezése és elindítása. In: Hegyesi G, Kozma J., Szilvási L., Talyigás K. (szerk.): A szociális munka elmélete és gyakorlata. Szociális munka csoportokkal. 4. kötet, 253-310.
- Varsányi E.(2010): Szociális munka és kultúra, Pont Budapest.
- Az Esetmunka, a Szociális munka csoportokkal és közösségekkel, a Gyermekjóléti szociális munka, a Szociális munka idősokkal című stúdiumokon készített jegyzetek, vázlatok (különösen a problémakezelő és a rendszerszemléleti modell) és ott használt szakirodalom (ld www.eszi.sze.hu)